

Andrzej Zajkowski „Wesele Krakowskie” 1872

Opis instruktażu – Krakowiak

Instruktaż został opracowany na podstawie informacji jakie zebrałem w czasie odtworzenia obyczaju kuligi i wykładów na studium w Poznaniu w latach 1979-84 (wykładowcy: Janina Kalicińska, Aleksandra Bogucka, Zofia Stęszewska), warsztatów ORSZPiT (Anatol Kocylowski) oraz pracy u boku Bożeny Niżańskiej w latach 1985-1998. Informacje te zostały skorygowane o systematykę Czesława Sroki, powstałej w wyniku ustaleń Rady Ekspertów ds. folkloru przy MKiSz w latach 1987-89. Instruktaż zawiera filmy z podstawowymi ujęciami, krokami i figurami tanecznymi. Pokaz w wykonaniu tancerzy ZPiT Politechniki Warszawskiej w elementach i kostiumach bronowickich. Położenia rąk i ustawienia w parze zostały zarejestrowane z odbiciem w lustrze, dzięki czemu można w pełni zaobserwować całą sylwetkę tancerzy. Poniżej wykaz filmów zgodny z ułożeniem w folderach. Dodatkowy komentarz do niektórych filmów oznakowany jest na zielono.

Na platformie zostało umieszczone nagranie specjalnie napisanej i opracowanej na orkiestrę przez Pawła Palucha muzyki do wykorzystania w tworzeniu układów choreograficznych. Nagranie jest w 4 wersjach:

- ze śpiewem w dwugłosie
- ze w śpiewem głosy tenor /sopran
- ze w śpiewem głosy baryton / alt
- bez śpiewu wersja instrumentalna.

Stara Wieś, grudzień 2020r.

Janusz Chojecki

KRAKOWIAK

POŁOŻENIA RĄK

1. Położenia rąk

0'05" - 0'13" Ręce oparte na biodrach

0'14" - 0'21" Ręka wzniesiona w bok

0'22" - 0'31" Ręka wzniesiona w górę w skos

0'32" - 0'42" Ręka podtrzymuje spódnicę i opuszczona swobodnie

0'43" - 0'49" Ręka w dół – skos.

USTAWIENIA W PARZE

1. Objęcie podstawowe

Wolne ręce:

- oparte na biodrach

- tancerka opuszczona w dół lub chwyt za spódnicę

- tancerz uniesiona w górę w skos.

2. Ujęcie zamknięte na krzyż

Za obie dłonie.

3. Ustawienia przodem do siebie

0'02" - 0'20" Otwarte w oddaleniu od siebie

Wolne ręce:

- oparte na biodrach

- tancerka opuszczona w dół lub chwyt za spódnicę

- tancerz uniesiona w górę w skos.

0'22" - 0'34" Zamknięte blisko siebie, tzw. kółeczko.

4. Objęcie wzajemne od przodu w pasie

Wolne ręce:

- oparte na biodrach

- tancerka opuszczona w dół lub chwyt za spódnicę

- tancerz uniesiona w górę w skos.

5. Objęcie za sobą

Wolne ręce:

- kierunkowe tancerz w górę skos, tancerki na biodrach

- ręka tancerki przeciwna do kierunku na biodrach lub za spódnicę.

6. Ustawienie otwarte bokiem do siebie

Połączeni wewnętrznymi rękoma za dłonie.

Wolne ręce:

- na biodrach

- wzniesione w bok.

KROKI TANECZNE

1. Chód w przód w tył

2. W bok

0'05" - 0'18" Dostawny z obrotem

0'18" - 0'28" Skrzyżny z podskokiem

Do figury porębiańskiej: bez ruchu i z ruchem ręki. Krok skrzyżny stosuje się w połączeniu z innymi elementami w figurze porębiańskiej. Nie powinno się go stosować oddzielnie.

2a. Wersja na liczenie - Dostawny z obrotem

2b. Wersja na liczenie - Skrzyżny z podskokiem

3. Akcenty

0'02" - 0'22" Przytupnięcia:

- pojedyncze na „raz”, lub na „dwa”

- podwójne miarowe na „raz, dwa”

- potrójne w rytmie dwóch ósemek i ćwierćnuty na „raz i dwa”

0'23" - 0'42" Zeskok na dwie nogi z klaśnięciem na „raz”

Synkopowany; przeskok i akcent na „dwa”

Uderzenie o brzękadełka

Synkopowany z przeskokiem na „dwa.”

4. Góralski i bieg

Bieg góralski i płaski na zmianę w przód, w tył, w obrocie

4a. Wersja na liczenie-bieg góralski

5. Cwał – galop

Cwał wysoko wykonywany. Pokaz jest z pauzą w muzyce, aby słyszalny był rytm kroku.

6. Cwał płaski ze zwrotami

7. Cwał z akcentami - Tancerz

Wykonuje tylko tancerz

- z przytupnięciem na „raz” nogą kierunkową

- z przytupnięciem na „raz” nogą przeciwną do kierunku .

8. Cwał z akcentami

- z przytupnięciem podwójnym na „raz”, „dwa”

- z przytupnięciem synkopowym „ wichura”.

9. Cwał z konikowym

Wykonuje tylko tancerz

10. Cwał z półobrotami

Z przytupnięciem na „dwa”.

11. Krzesany z akcentami

- z przytupnięciem pojedynczym na „raz”

- z zeskokiem i klaśnięciem na „raz” – tylko tancerze
- z przytupnięciem podwójnym
- z przytupnięciem potrójnym.

12. Krzesany z potrójnymi akcentami

- z przytupnięciem potrójnym w półobrocie z nogi kierunkowej wykonują tylko tancerki
- z przytupnięciem potrójnym w zwrocie z nogi przeciwnej do zwrotu.

13. Kulawy

W przód, w obrocie.

14. Hołubiec z akcentami

- z przytupnięciem potrójnym (ręka kierunkowa)
- z przebiegnięciem
- z przytupnięciem podwójnym
- z przytupnięciem synkopowym.

Ustalenia Rady Ekspertów (MKiSz 1987-89) i systematyka C.Sroki zawiera hołubiec z ręką przeciwną do kierunku. Sądzę że nie powinno się używać tego elementu w Krakowiaku ponieważ jest to typowy ruch do ukraińskiego kozaka. Dlatego w instruktażu pomijam ten sposób wykonania hołubca.

14a. Wersja na liczenie - proces nauczania do hołubca

W filmie umieszczona jest podpowiedź w jaki sposób można dość szybko nauczyć kroku hołubca. Dobrze jest w początku nauki nie wskazywać że jest to uderzenie o siebie dwóch stóp w podskoku. Natomiast po ćwiczeniach tylko podskoku określić że w sposób naturalny w wyniku podskoku obie nogi zbliżają się do siebie aż do zetknięcia.

15. Kroki ze zwrotami

- ostry ze zwrotem na „raz” (krok podstawowy dla dziewcząt do figury starokrakowskiej)
- ostry ze zwrotem na „dwa” (krok podstawowy dla chłopców do figury starokrakowskiej)

Kroki te stosuje się w połączeniu z innymi elementami w figurze starokrakowskiej. Nie powinno się stosować ich oddzielnie.

16. Przyklęk

Z przebiegnięciem

FIGURY TANECZNE

1. Cwał w parze po kole

2. Drobną kaszka

- podstawowa
- z ręką kierunkową tancerza uniesioną w górze
- z potrójnymi akcentami.

3. Przerzucana

Tancerz może przerzucaną wykonać z ręką zewnętrzną wzniesioną do boku.

4. Krzesany w parze

- na przeciw siebie z wyrzutem rąk w górę
- z obrotem tancerki w czasie zeskoku i z klaśnięcia tancerza
- z podbiegnięciem do siebie.

5. Krzesany w objęciu

- w pasie z półobrotem do siebie
- w pasie z odejściem od siebie i powrotem.

6. Porębiańska

Ponieważ figura ma wyrażać zalecanie się tancerzy do siebie, stąd preferuję figurę trwającą przez 16 taktów, i tak pokazana jest na filmie. Ale wykonuje się też ją w 8 taktów z krokami skrzyżnymi tylko w kierunku jednej nogi, po czym następuje element goniony w przód lub tył tancerza. Można figurę wykonać tylko w 4 taktach z krokiem skrzyżnym w kierunku jednej nogi i elementem gonionym tylko w przód lub tył tancerza. Natomiast nie powinno się używać samego kroku skrzyżnego bez elementu gonionego.

7. Starokrakowska –dialog

Figura ma wyrażać spór między partnerami o dominację w parze. Stąd należy wyraźnie skontrastować ruchy partnerów względem siebie.

8. Starokrakowska „wysoka”

9. Starokrakowska „niska”

Można wykonać te figurę z przebiegnięciem tancerki pod prawą ręką partnera za jego plecy w 4 taktach. Tak zwana starokrakowska z ucieczką pod ręką.

10. Hołubce

10a. Hołubce w kwadracie – wersja na liczenie

Na filmie pokazana jest figura z prawych nóg i z ćwierć zwrotami za prawym ramieniem. Tak zwane hołubce w kwadracie w prawo. Można ją wykonać w lewo zaczynając z lewych nóg i ćwierć zwrotem za każdym przystupem za lewym ramieniem.

11. Obrotowa

Krokiem kulawym:

- w przód chłopca
- w tył chłopca.

12. Młynek kulawym

Z ręką tancerki:

- za spódnicę
- uniesioną w górę.

Uwaga: Zachęcam do zapoznania się z materiałami o Krakowiaku zawartymi w zakładce „Baza wiedzy o polskim folklorze” – “Tańce narodowe; polonez, krakowiak, kujawiak” str. 40-53